

חובות האדם כאדם וחובות האדם כאזרח

איך משתמשים במילון? בבגרות כתוב "הציגו מושג" — וההגדרה חייבת לבוא **מהחומר שלמדתם, לא מהקטע**. לכן: קוראים את המושג, מכסים את ההסבר ואומרים אותו במילים שלכם. בסוף בודקים את עצמכם במשחק ההתאמה שבעמוד הנושא.

הנושא במבט כולל

מושג	מה צריך לדעת
חובה של אדם כאדם	כל אדם חייב להתנהג בצורה סובלנית כלפי כל אדם אחר. התנהגות סובלנית היא מתן יחס מכבד לכל אדם באשר הוא אדם
חובה של אדם כאזרח	כל אזרח חייב לציית לחוקי המדינה. ברוח זו, השלטון במדינה קובע את חוקי המדינה ויש לרשויות השלטון אפשרות להעניש אדם המפר את החוק
חובת האדם כאדם	להכיר בזכויותיו של הזולת ולהימנע מפגיעה בזכויות של אדם אחר
חובת האדם כאזרח	השתתפות אזרחית בעיצוב החיים הציבוריים, כגון: השתתפות בבחירות, ביקורת על השלטון, הפגנות ועוד
שני מאפיינים ייחודיים של חוק יסוד	ייחודי בצורה - החוק נקרא: "חוק יסוד" ואין שנת חקיקה. ייחודי בתוכן - החוק עוסק בנושאים שבהם עוסקת חוקה
חובות האדם כאדם	חובות טבעיות-מוסריות הקיימות ללא קשר למדינה: כבוד חיי אדם, אי-אלימות, הגנה על קניין הזולת, אמירת אמת.
חובות האדם כאזרח	חובות חוקיות: שמירה על החוק, תשלום מסים, גיוס לצה"ל, חינוך חובה לילדים, הצבעה בבחירות (חובה מוסרית-אזרחית).
חובה טבעית	חובה החלה על כל אדם מעצם היותו אדם, ללא קשר לאזרחותו - למשל החובה לכבד את הזולת ולא לפגוע בחייו, בגופו ובקניינו.
חובה אזרחית	חובה החלה על אדם כחבר במדינה מסוימת - למשל ציות לחוק, תשלום מסים, הצבעה ושירות בצבא.
אי ציות אזרחי	הפרה מודעת ופומבית של חוק מתוך מניע מצפוני-מוסרי, תוך מוכנות לשאת בעונש, במטרה לשנות חוק או מדיניות הנתפסים כבלתי מוסריים.
מחאה אלימה ושלטון החוק	בדמוקרטיה מותרת מחאה ושינוי בדרכים חוקיות בלבד; אלימות פוגעת בשלטון החוק ובזכויות אחרים ואינה לגיטימית.
הקשר בין חובות לזכויות	קיום חובות האדם כלפי הזולת הוא שמבטיח את זכויות האדם של כולם - הזכויות שלי מוגנות כל עוד האחרים מקיימים את חובותיהם כלפי.

מבוסס על חומרי עמוד הנושא באתר ועל מוקדי הלימוד של משרד החינוך (תכנית אשנב). חומר לתרגול ולחזרה עצמית.